

Få brugere står for en stor del af forbruget af oxycodon

- en opfølgning på rapporten 'Brugen af og udgifterne til stærke smertestillende midler er stigende'

Lægemiddelstyrelsen udgav i juli 2010 rapporten: 'Brugen af og udgifterne til stærke smertestillende midler er stigende' (se link i faktaboks til højre).

Efter offentliggørelsen er der stillet en række uddybende spørgsmål. Det drejer sig for eksempel om, hvilke typer af stærke smertestillende opioider de ældre brugere er i behandling med, hvor lang behandlingstiden er for brugerne af oxycodon, og hvilke læger der ordinerer til både de nye brugere og til brugerne generelt.

I dette notat forsøger vi at svare på spørgsmålene vedrørende behandlingens længde og receptudskrivere. Svar på spørgsmål vedrørende de ældres forbrug kan findes i notatet: 'Andelen af brugere af stærke smertestillende midler stiger med alderen' (se link i boks til højre).

Vi henviser til ovenstående rapport med henblik på baggrund, datagrundlag mv.

Resume

Tallene fra år 2009 viser, at en tredjedel af brugerne af oxycodon kun indløste en enkelt recept, og det var primært på de mindste pakninger med den laveste dosis. Et mindretal af brugerne stod til gengæld for en stor del af forbruget.

Fem procent af brugerne stod for halvdelen af det totale forbrug af oxycodon i 2009. Storforbrugerne af de øvrige stærke smertestillende opioider stod også for en stor del af forbruget af disse stoffer, dog ikke i helt så høj grad som ved oxycodon.

Hele 62 procent af de nye brugere af oxycodon fik deres første recept af en alment praktiserende læge, og 35 procent fik den første recept af en sygehuslæge. Det er imidlertid de alment praktiserende læger, der står for at ordinere langt størstedelen af forbruget af oxycodon, idet de fortsætter sygehuslægenes ordinationer.

De alment praktiserende læger har ordineret til stort set alle brugerne (98,5 procent) og stod for 89 procent af alle ekspeditioner, antal solgte pakninger og antal solgte definerede døgn-doser (DDD) af oxycodon i 2009.

Der var en større andel af langtidsbrugere blandt de brugere, der fik den første recept af en sygehuslæge, end blandt dem, der fik den første recept af en alment praktiserende læge.

Andelen af de nye brugere af oxycodon, der fik første recept af en sygehuslæge, var højere end for de øvrige stærke smertestillende opioider.

Hvor lang er den gennemsnitlige behandlingens længde?

Spørgsmålet om behandlingens længde lader sig ikke umiddelbart besvare med et konkret tal, da de stærke smertestillende opioider ofte ikke tages i en fast daglig dosering over længere tid, men derimod efter behov. Man kan dog nærme sig

besvarelsen af spørgsmålet ved for eksempel at undersøge, hvor mange pakker og hvor mange DDD, den enkelte bruger køber i løbet af et år. Der er kun medtaget de fem mest anvendte stærke smertestillende opioider i undersøgelserne.

Antal pakninger

Oxycodon

I 2009 var der i alt 69.315 brugere af oxycodon. Af disse købte 21.504 personer (31 procent) kun en enkelt pakning, og 10.640 personer (15 procent) kun to pakninger. Langt hovedparten (86 procent) af de personer, der kun købte én pakning, købte de mindste pakninger med 28 stk. – heraf var to tredjedele med den laveste styrke på 5 mg.

Der var 16 personer, der købte flere end 150 pakninger i løbet af året, heraf fire der købte flere end 300. Forbruget er således skævt fordelt med mange brugere med et lavt forbrug og nogle få med et meget højt.

Morphin, buprenorphin, fentanyl og Ketogan®

For morfin var det 9.358 ud af 31.172 brugere (30 procent), der kun købte én pakning i 2009, for buprenorphin 6.596 ud af 23.880 brugere (28 procent), for fentanyl 3.780 ud af 18.152 brugere (21 procent) og for Ketogan® 7.972 ud af 20.730 brugere (38 procent).

Der var også forskel på, hvor mange brugere der købte rigtig mange pakninger. For morfin var der 41, der købte flere end 150 pakninger, og 16, der købte mere end 300. Den bruger, der købte mest, købte hele 940 pakninger i løbet af året. For buprenorphin var der kun fem brugere, der købte mere end 150 pakninger, og to, der købte mere end 300. Maksimum købt af én bruger i løbet af året var 656 pakninger. For fentanyl var de tilsvarende tal henholdsvis tre og en, med et maksimum på 313 pakninger, og for Ketogan® var det 123 og 20, med et maksimum på 648 pakninger.

Der var dog også forskel på pakningsstørrelserne og styrkerne i de købte pakninger for både de brugere, der kun indløste én recept, og for dem, der indløste mange.

Forbrug i DDD

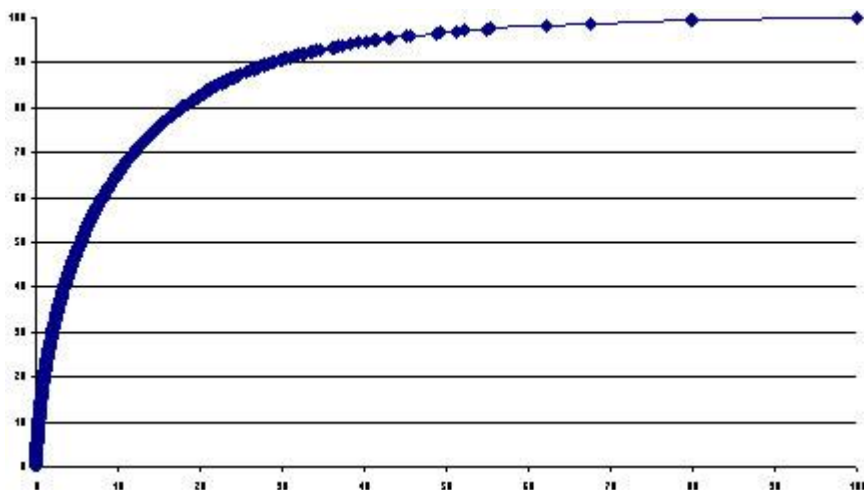
Som nævnt købte brugerne, der kun indløste én recept af oxycodon, primært de mindste pakninger, i mindste styrke. Anderledes forholdt det sig for nogle af de andre stærke smertestillende opioider, hvor engangsbrugerne købte større pakninger. Dette forhold kan undersøges nærmere ved brug af en såkaldt Lorenzkurve, der viser, hvor stor en andel af brugerne der bruger, hvor stor en andel af forbruget målt i DDD.

Oxycodon

Figur 4 viser en Lorenzkurve for oxycodon, da denne er den mest 'skæve' af kurverne for de stærke smertestillende opioider. Den viser, at det er en lille del af brugerne, der bruger en meget stor del af forbruget. Det er således kun fem procent af brugerne, der står for halvdelen af det totale forbrug af oxycodon i 2009.

Der var i alt 16 personer, der købte oxycodon til et forbrug på mere end 10 DDD per dag i hele 2009. Tre af disse var over 70 år. Disse 16 personer stod for 1,6 procent af det samlede antal solgte DDD i 2009. De har alle, bortset fra en enkelt person, hver især én alment praktiserende læge, der har ordineret størstedelen af forbruget. Hver af lægerne har kun en enkelt af disse storforbrugere, så der er ikke tale om, at en enkelt eller nogle få læger ordinerer ukritisk til mange patienter.

Figur 1. Andel af brugere af oxycodon (x-akse) som funktion af forbruget, målt i DDD (y-akse)

Morphin, buprenorfin, fentanyl og Ketogan®

De tilsvarende kurver for de andre stærke smertestillende opioider viser, at det i 2009 var:

- fem procent af brugerne af morphin, der brugte 46 procent af det totale forbrug af morphin
- fem procent af brugerne af buprenorfin, der brugte 42 procent af det totale forbrug af buprenorfin
- fem procent af brugerne af Ketogan®, der brugte 35 procent af det totale forbrug af Ketogan®
- fem procent af brugerne af fentanyl, der brugte 32 procent af det totale forbrug af fentanyl.

Alle kurver er således meget 'skæve', hvilket er en indikation på, at midlerne er afhængighedsskabende og har misbrugspotentiale. Noget kunne tyde på, at oxycodon måske er mere afhængighedsskabende end de øvrige opioider, eller at lægerne ikke er helt så opmærksomme på misbrugspotentialet og dermed på deres gentagne ordinationer til visse brugere.

Hvilke læger ordinerer de stærke smertestillende opioider?

For at undersøge hvilke læger, der har ordineret de forskellige stærke smertestillende opioider, har vi undersøgt, hvem der skrev den første recept i 2009 til brugere, der ikke havde indløst recept på lægemidlet i de foregående to år, i det følgende kaldet nye brugere. Der skal tages et mindre forbehold for resultaterne, da datakvaliteten på dette område ikke er helt optimal. Det skyldes, at det kan ske, at den alment praktiserende læge kommer til at figurere som receptudskriver, selvom recepten er skrevet af en anden læge. Det sker, fordi nogle apotekssystemer per automatik registrerer den alment praktiserende læge som receptudskriver, og oplysningerne om yderen herefter skal ændres manuelt, hvilket kan blive glemt.

Omfanget af denne type fejl kendes ikke, men fejlen betyder, at de alment praktiserende lægers andel af ordinationerne overvurderes i forhold til sygehuslægenes.

Oxycodon

Hele 62 procent af de nye brugere af oxycodon fik deres første recept af en alment praktiserende læge, og 35 procent fik den første recept af en sygehuslæge. Resten fik deres første recept af en vagtlæge (0,5 procent), en læge uden ydernummer (1,5 procent) eller en speciallæge (1 procent).

Det er imidlertid de alment praktiserende læger, der har ordineret langt det meste af forbruget af oxycodon, idet de fortsatte sygehuslægenes ordinationer. De har ordineret til hele 98,5 procent af brugerne. De alment praktiserende læger stod således for 89 procent af alle ekspeditioner, antal solgte pakninger og antal solgte DDD i 2009.

Der var flere brugere, der indløste mere end én recept, blandt de brugere, der fik den første recept af en sygehuslæge, end blandt de brugere, der fik den første recept af en alment praktiserende læge.

Morphin, buprenorphin, fentanyl og Ketogan®

Andelen af de nye brugere af morfin, der fik deres første recept af en alment praktiserende læge, var lidt højere end for oxycodon (67 procent) og af en sygehuslæge lidt lavere (29 procent). For fentanyl er de tilsvarende procenter henholdsvis 75 og 23, for buprenorphin henholdsvis 85 og 10 og for Ketogan® henholdsvis 86 og 7 procent. Sygehuslægerne satte således forholdsmæssigt flere nye brugere i behandling med oxycodon end med de øvrige stærke smertestillende opioider.

Som for oxycodon er det de alment praktiserende læger, der står for langt de fleste ordinationer af de øvrige stærke smertestillende opioider. De stod for henholdsvis 89 procent af morfinordinationerne, 94 procent af buprenorphinordinationerne, 91 af fentanylordinationerne og 96 af ketoganordinationerne i 2009.